מוסף רש"י ריבויי ומיעוטי. אין הפרט פירושו של כלל שתאמר אין בכלל אלא מה שבפרט, אלא למעוטי הוא בא. לפי שבכלל היה מרבה את הכל ובא המיעוט אחריו לומר בזה וכיוצא בו כללמי לך, הילכך אפילו לא חזר וכלל היימי מביא כעין הפרט וכי חזר וריבה ריבה הכל ולא מיעט לך אלא דבר אחד ומסרו הכתוב לחכמים איזה דבר הראוי למעט מן הכלל. פי׳ מיעוט, ממעט קלת ממשמעו (קדושין רא:). במים שני פעמים. תחכלו כל חשר במים, כל חשר לו סנפיר במים, כל חשר לו סנפיר יחשחשת במים, הואיל וכללים הקבקבת כמס, האמי לכנים סמוכים הם והפרט אינו ביניהן, אלא אחריהם כמיב בימים ובנחלים, דמשתע בימים ובנחלים הוא דבעינן דימים ונחלים הוא דבעינן סנפיר וקשקשת אבל שיחין ומערות לא, אין זה נדרש בכלל ופרט, דלא ליתרבי אלא כעין הפרט, אלא בריבה מיעט וריבה ואתרבי כל מילי אלא דמיעוט מהני למעוטי פורתא חדא מילתא ותו לא ב״ק סד:) כלומר כל מהוס שנאמר ב' כללות זו אלל ופרט אחריהן, כגון הכא את זה מאכלו מכל אשר במים אשר לו סנפיר וקשקשת במים, דהיינו שני כללות דמשמע דבכל מים בעינן אחריהם בימים ובנחלים, דמשמע בימים ובנחלים שנובעים הם בעינן סנפיר וקשקשת אבל הגדלים במים מכונסין מיתאכלי בלא סנפיר לא דיינין ליה בכלל ופרט, אלא מטילין הפרט ביניהן ודנין לותו בריבויי ומיעוטי (בכורות נא.) הואיל ושני הכללות סמוכין, כשתטיל פרט שאחריהם ביניהם מדה בחורה היא שלא חדונם בכלל ופרט אלא ברבוי ומיעוט, דלהכי פלגינהו רחמנא לפרטא מכללא דלא תדרשיה בכלל ופרט, ואיכא בין ריבה ומיעט לכלל ופרט, דכי דרשינן כלל ופרט הוי פרט פירושו של כללא ואין בכלל אלא מה פרט, ואפילו דבר הדומה אין לך להביא, וכשכלל לך כלל שני אחר הפרט. אהני בל כי דרשינן ריבה ומיעט, לא פירש המיעוט את הריבוי אלא מיעט שלא תשמע ממנו הכל אלא זה והדומים לו, יבלאו רבוי שני הוי מרבינן כל דדמי ליה למעוטי. ואהני דדתי כיה נמעוטי, וחהכי רבוי שני לאתויי כל מילי, ואהני מיעוטא למעוטי מידי דלא דמי ליה כלל, והכי מפרשינן בפרק נגמר הדין (סנהדרין מה:) גבי כל הנסקלין נחלין, למיז) גפי כל המפקרן מוכין, דריבוי ומיעוט לחודיה מייתי כל דדמי ליה בכל מילי (חודין סו.). בזמן שהאיש מנוקה מעון. שלא כא עליה לאחר שנסתרה, שהתורה עליו דכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה (יבמות יח. וכעי״ז קדושין כז:) שלא צא עליה משנאסרה עליו. האשה ההיא האיש מנוקה מעוז. מעוו

דר' ישמעאל תני בי"ג מדות התורה נדרשת והא איכא טפי הך מדה דשני כללות הסמוכו׳ דדרשינן בריבה ומיעט: בשבועות נסיב לה כר' עקיבא ולא סבר לה. זימנין דלה

בעי למימר הכי בפרק כיסוי הדם (חולין דף פה:) גבי רבי חייא דנפל ליה שיניכה בכיתני׳ וא״ל רבי לא ונחור ופריך ולימא ליה צא וטרוף דהא רבי ראה דבריו של ר"ש בכיסוי הדם ושנאם בלשון חכמים דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולא בעי

למימר תני לה ולא סבר לה: ונעלם מעיני אישה מכלל דה"ל

ידיעה מעיקרא. י״מ דה״ל ידיעה שנטמחת דהכי משמע קרח ושכב איש אותה שכבת זרע ונעלם וגו' והשה לפירוש זה דהיכי דמי אי בשעת השקאה נוכר מן הטומאה למה משקה אותה ואם אינו נזכר אמאי משקה אותה הא בעינן ידיעה מעיקרא והוא סבור שלא היתה לו ידיעה מעולם ומיהו יש ליישב דמיירי כשאינו נזכר ומ"מ משקה אותה מספק דע"י השקאה יתברר אם היתה לו ידיעה מעיקרא או לאו ולפי המפרשים דונעלם קאי אסתירה מיירי שפיר דבשעת השקחה זכור מן הסתירה אבל מ"מ קשה אמאי חשיב ליה אין מנוקה אם לא בא עליה משנסתרה וי"ל כיון דשכח מוכיח שלא הקפיד ולא חשיב מנוקה מעון דאפילו אינו מוחה אעון בניו ובנותיו אין מים בודקין את אשתו כדאיתא בפ"ב דסוטה (דף מו:) יואמר נמי התם אם אתם מקפידין על עלמכס המים בודקין את נשותיכס: ידיעת בית רבו שמה ידיעה. אף על פי שדבר זה לא נעלם ממנו שגם עתה יודע כן ולא אתי למעוטי אלא תינוק שנשבה וכן בסוטה יודע שאם נטמאה אסורה וגבי תורה נמי אף בשעת העלמה נמי יודע שהיא בעולם: אבר ליה רב פפא לאביי והא תנן כו' מי איכא דלית ליה ידיעת בית רבו. ה״ה דה״מ למיפרך אהא דדריש מקרא דונעלם לידיעת בית רבו ומי איכא דלית ליה ידיעת בית רבו: שתים שהן ד' בפנים. הכח פי׳ בקונטרם בפנים היינו

הכנסות ובחוץ היינו הולאות ואין נראה מדאילטריך לקמן למימר וקמפרש הכנסה לאלתר ה"ל לאוכוחי משתים שהן ד' בפנים דהוו כולהו

ריבויי ומיעוטי. וריבה הכל ומיעט סס הכי מפרש לה בקדושין [כה:]: דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני פעמים בו'. תימה ב א מיי פ"ב מהלי סועה בריבויי ומיעוטי משות באינו באינו משות באינו משות באינו באינו משות באינו באינו משות באינו משות באינו משות באינו בא והכא. גבי פדיון הבן להכי דרים ליה בריבויי ומיעוטי משום דאין הפרט בין שני כללות: כדתנה דבי רבי ישמעהל. בחלו טריפות וחולין סז.] דאיכא תנא דדריש את זה תאכלו מכל אשר במים כלל בימים ובנחלים פרט במים חזר וכלל ופליג

עליה תנא דבי רבי ישמעאל ואמר

במים במים סמוכיו זה לזה ואח"כ

כתיב בימים ובנחלים הלכך אין זה

כלל ופרט אלא הטילהו ביניהם

לדרשו בריבויי ומיעוטי: ורבנן.

דפליגי עליה דרבי ודרשי ליה בכלל

ופרט סבירא להו כדאמרי במערבא:

אין האיש מנוקה מעון. שבא עליה

אחר שנסתרה: ידיעת בית רבו.

שלמד בבית רבו שהנוגע בטומאה

טמא ° והוא ידע שהרגיש כשנגע

אבל לא התבונן לשום על לבו שנטמא ¹⁰ (בטומאה כשנוגע בה)

שמה ידיעה: ד' בפנים. שתים לחיוב

הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית

וב׳ לפטור כשוה עוקר וזה מניח

דכתיב ח בעשותה העושה את כולה

ושבת דף ג.): **דעיהר שבת.** שעיהר

מסכת באיסורי שבת: אבות. יציאות

שהן מן התורה: **חולדות**. הכנסות

דלא מיפרשן בהדיא: מרמי הויין.

ומתני׳ דהכא ד׳ תנן: ש**חים לחיוב**.

הולאה דעני והולאה דבעל הבית:

ושתים לפטור. אחת שהעני פושט

ידו לפנים ונתן בעה"ב לתוכה והעני

הוליאה ועבד איהו הנחה ולא עבד

עקיר׳ ובעה״ב עקר ולא הניח ושניהם

פטוריו ואחת שבעה"ב פושט ידו

מליאה לחוץ ונטל העני מתוכה והניח

דעבד נמי בעל הבית עקירה והעני

הנחה ושניהם פטורין בשתי הולחות

הללו: חיובי מחי נינהו יציחות. דהח

יליאות קתני ויליאות דחיובא תרתי

הוא דהויין חדא דעני וחדא דבעה"ב:

ריבויי ומיעומי אין בעלמא כללי ופרמי דריש והכא היינו מעמא כדתנא דבי ר' ישמעאל ישמעאל יבמים במים שני שני הרתנא דבי ר' ישמעאל יבמים פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט ורבנן אמר רבינא כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שתי כללות הסמוכות זה לזה המל פרם ביניהן ודונם בכלל ופרם השתא דאמרת רבי כללי ופרטי דריש בעל כורחיך קשיא שבועות אלא בשבועות נסיב אליבא דר' עקיבא וליה לא סבירא ליה: גופא מנין שאינו חייב אלא על שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים ת"ל יונעלם ונעלם שני פעמים דברי ר"ע רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר ונעלם מכלל שידע והוא ידע הרי כאן שתי ידיעות א"כ מה ת"ל ונעלם ֹ 🏵 לחייב על העלם מומאה ועל העלם מקדש: אמר מר וגעלם מכלל שידע מאי משמע אמר רבא מדלא כתיב והיא עלומה ממנו א"ל אביי אלא מעתה גבי סומה דכתיב יונעלם מעיני אישה מכלל דהוי ידע מעיקרא אי הוה ידע מי בדקו לה מיא והא יונקה האיש מעון והאשה ההיא תשא את עונה יבזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו ותו גבי תורה דכתיב זונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה מכלל דאיכא דהוה ידע יביה והכתיב ילא ידע אנוש ערכה אלא אמר אביי קסבר רבי יידיעת בית רבו שמה ידיעה א"ל רב פפא לאביי אלא דקתני אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף מי

איכא דלית ליה ידיעת בית רבו א"ל אין משכחת לה בתינוק שנשבה לבין הנכרים: יציאות שבת שתים שהן ארבע: ∘תנן התם יציאות שבת שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ מאי שנא הכא דתנא שתים שהן ד' ותו לא ומאי שנא התם דתני שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ התם דעיקר שבת הוא תני אבות ותולדות הכא דלאו עיקר שבת הוא אבות תני ותולדות לא תני אבות מאי נינהו יציאות יציאות תרתי הויין וכ"ת מהן לחיוב ומהן לפטור והא דומיא דמראות נגעים קתני מה התם כולהו לחיובא אף הכא כולהו לחיובא אלא אמר רב פפא התם דעיקר שבת תני חיובי ופטורי הכא חיובי תני ופטורי לא תני חיובי מאי נינהו יציאות סיציאות תרתי הוא דהויין שתים דהוצאה ושתים דהכנסה והא יציאות קתני אמר רב אשי תנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה ממאי דתנן

הכנסה ונראה כמו שפירש בקונטרס במסכת שבת (דף ב.) שתים הולאה והכנסה דחיוב של בעל הבית העומד בפנים שהן ארבע הואאה והכנסה דפטור ובחוץ לעני העומד בחוץ וריב"א פירש שתים דהואאה דחיוב והואאה דפטור שהן ד' הכנסה דחיוב ודפטור לבעל הבית העומד בפנים וכן לעני העומד בחוץ דה"נ מפרש לעיל מתני׳ דהכא שתים הוצאה דעני ודבעל הבית שהן ד׳ הכנסה דעני ודבעל הבית ובירושלמי בעיח אי איכא לפרושי מתני' כמו שפירש בקונט' או כריב"א ואין להאריך ואין להקשות לפירוש ריב"א הא דמפרש ואזיל במתני׳ דשבת כסדר הקונט׳ הכנסה והולאה דעני ולא מפרש הולאה והולאה הכנסה והכנסה דניחא ליה למינקט הכי כדי לקלר פשט עני ידו לפנים או שנטל כו' והולאה והולאה היה לריך להאריך ועוי"ל שתים שהן ד' בפנים היינו חיוב שחייב ומביא קרבן עליהם בפנים בעזרה דהיינו ב' הולאות וב' הכנסות ושתים שהן ד' בחוץ היינו פטור: **וכואר** שנא הבא דתגי שתים שהן ד' ותו לא. וא"ת ולישני דהכא לא מצי תני כי התם משום דדומיא דמראות נגעים קתני כולהו לחיובא וי"ל דשפיר הוה דומיא דמראות נגעים הואיל ואיכא בהו ד׳ לחיובא והר״ר משה פירש משום דומיא דמראות נגעים אין לו להניח מלפרש דיני שבת אבל בתר דמסיק דהכא לאו עיקר שבת הוא פריך שפיר והא דומיא דמראות נגעים קחני: אבות תני תולדות לא תני. אע"ג דבמראות נגעים חני אבות ומולדות החם משום דאי אפשר למנוח ב" שהן ד' בענין אחר: רוא יציאות קתני. לפי הפשט משמע דלא פריך אלא אהך דהכא משום דלא תני פטורי אבל אההיא דשבת דתני חיובי ופטורי ניחא ליה ותימה דהיכי משכחת לה בהולאות גרידא ב' שהן ד' לבעל הבית וכן לעני ומפרש ר"י דהשתח חשיב אף פטור דפטור ומותר דמשכחת כל הח' בהולאות:

מום. יציאות שבת, הולחום שמרשום לרשום החמורום בשבם. ובגמי מפרש דהכנסום נמי הם הרי יניחום הוחיל ומולים מרשום לרשות (שחבר ב). שתרם שהן ארבע בפנים. לאומן הטומדים בפנים, שמים מן המורה הואה והמכסה דפעל הדעו, ובסקם לרשות (שחבר ב). שתרם שהן ארבע בפנים. לאומן הטומדים בפנים, שמים מן המורה הואה והמכסה דפעל הדעו, ובסקם הזורק ברישיה נפקא לן מוינו משה ויעבירו קול במחנה וגוי, לא תפיקו מרה"י לרה"ר להביא נדבה למחנה לויה, ויום השבת היה

מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב והוא ידע. הרי ידיעה אחרת. ההריים בתחלה והעלם בינתים ורידעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדם. הנה ידיעה בתחלה והעלם בינתים ורידעה בסוף. ונעלם השני למה בא. לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדם. והא דתנן אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה

מ) ב"ק סד: חולין סז. בכורותנא., ב) סוטה כח. [מז: יבמות נח. קדושין כז:], גו בייל בה.
יעבץ, ד) [לקמן יד:], ס) שבת
יעבץ, ד) [לקמן יד:], ס) שבת
ב., ו) צ"לווצימות, ו) רש"למ"ו,
ס) [ויקרא ד], ט) [צ"ליאניבא],

תורה אור השלם

1. את זה תאכלו מכל י אֶתר בְּמָים כּל אָשֶׁר לוּ סְנָפִיר וְקַשְּׁקָשֶׁת בָּמִים בָּנִמִים וּבַנְּחָלִים אֹתָם בַּיָּמִים דבר טמא או בנבלת חיה יְּטֶתְאָה אוֹ בְּנָבְלַת בְּהַמְה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שְּרֶץ טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׁרֶץ טָמֵא וְנָעָלַם מִמֶּנוּ וְהוּא טָמֵא וְגָשָׁם: אוֹ כִּי יִגַּע בָּטְמְאַת אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ בָּטְמְאַת אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ יטמא בה ונעלם אָשֶּׁר יִּיְּלָּא בָּוּר וְּנְצְּלָם מִמֶּנוּ וְהוּא יָדִע וְאָשֵׁם: ויקרא ה ב, ג זְשְׁבָב אִישׁ אֹתָה שָׁבְבַת.

זָרַע וְגָעְלָם מֵעֵינֵי אִישָׁה. זָרַע וְגָעְלָם מֵעֵינֵי אִישָׁה וְנָסְהְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אַין בָּה וְהָוא לא נִתְפָּשָׂה: במדבר ה יג

וְנַקָּה הַאִישׁ מַעַוֹן וְהָאִשָּׁה הַהָּוֹא תִּשָּׂא אֶת ְּנְאָשָׁוֹ נִיוּיִוּא יִישָּׁא יָיִּ עַוֹנְה: במדבר ה לא 5. וְנָעֶלְמָה מֵעִינֵי כָּל חָי ומעוף השמים נסתרה:

איוב כח כא איוב כח כא לא יָדַע אֲנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִּמְצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים:

הגהות הב"ח (מ) גמ' ונעלם ונעלם לחייב על העלם טומאה:

גליון הש"ם יריעת וכו' והוא ד"ה ידיעת וכו' והוא ידע שהרגיש. עיין לקמן דף יד: מוס' ד"ה או:

רבינו חננאל

ופרקינן רבי בעלמא בכללי י. ופרטי דריש ולענין בכור איידי דכתב ופדויו מבן חדש תפדה סמוכים זה ואח"כ כתב בערכך . כסף חמשת שקלים סבר זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט. וכדתנא דבי ר' ישמעאל בענין הדגים דכתיב וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם. תנא דבי ר' ישמעאל במים במים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבוי ומיעוט רבי סבר לה כתנא דבי ר' ישמעאל ודריש לה בריבויי ומיעוטי. ורבנן סברי כדאמרי במערבא כל מקום ביניהן ודונם בכלל ופרט. ביניתן דדונם בכלל דפוט. וכבר פירשנוה בסוף פרק ואלו טרפות. ואסיקנא אלא ר׳ בשבועות נסיב לה למתני׳ רי בשבועות נסיב להילמותי כרי עקיבא ולא סבר לה כוותיה דחייב לשעבר. גופא מניז שאינו חייב אלא בשיש בסוף והעלם בינתים. ת"ל ונעלם שתי פעמים דברי